

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/919/2015
Identifikačné číslo spisu:	1112203267
Dátum vydania rozhodnutia:	26.04.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1112203267.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu F. W., bytom X., zastúpeného advokátskou kanceláriou FUTEJ & Partners, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Radlinského 2, proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Národnou bankou Slovenska, so sídlom v Bratislave, ul. Imricha Karvaša 1, o náhradu škody vo výške 67.747,17 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 21 C (25 C) 23/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. apríla 2015 sp. zn. 9 Co 443/2014, 9 Co 444/2014, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 30. apríla 2015 sp. zn. 9 Co 443/2014, 9 Co 444/2014 vo výroku, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil, a v nadväzujúcom výroku o trovách odvolacieho konania a vec mu v zrušených častiach vracia na ďalšie konanie.

V prevyšujúcej časti dovolanie o d m i e t a .

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 26. marca 2014 č. k. 21 C (25 C) 23/2012-215 návrh žalobcu na začatie prejudiciálneho konania pred Súdny dvor Európskej únie podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie zamietol. V druhom výroku zamietol žalobu, ktorou sa žalobca proti žalovanej domáhal zaplatenia sumy 67.747,17 € z titulu náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom žalovanej pri vykonávaní bankového dohľadu nad činnosťou PODIELOVÉHO DRUŽSTVA SLOVENSKÉ INVESTÍCIE (ďalej len „Družstvo“). Žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdny dvor Európskej únie súd prvého stupňa zamietol s odôvodnením, že rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie o položených otázkach nie je nevyhnutné pre vydanie rozhodnutia vo veci samej a z tohto dôvodu sa neobrátil na Súdny dvor Európskej únie. Napokon prvostupňový súd nie je súdom, proti rozhodnutiu ktorého nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva a z tohto dôvodu mu povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor Európskej únie nevyplýva. Žalobca v konaní nepreukázal, že by Národná banka Slovenska (ďalej len „NBS“) vo vzťahu k Družstvu nesprávne úradne postupovala. V konaní bolo preukázané, že NBS až od

účinnosti novely zákona č. 566/2001 Z.z., t. j. od 1. júna 2010, bola oprávnená dohliadať aj na skutočnosť, či vyhlasovateľ majetkových hodnôt - Družstvo - dodržiava schválený prospekt investície. NBS nevykonávala a ani nemohla vykonávať dohľad nad celkovou činnosťou družstva ako vyhlasovateľa verejnej ponuky majetkových hodnôt, nakoľko by konala v rozpore s čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, ako aj v rozpore so zák. č. 566/1992 Zb., zák. č. 566/2001 Z.z., ako aj so zák. č. 747/2004 Z.z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene niektorých zákonov. Žalobca teda nepreukázal jednu z troch podmienok vzniku zodpovednosti za vznik škody, a to nesprávny úradný postup žalovanej. Súd prvého stupňa zaujal stanovisko, že žalobu treba zamietnuť aj z dôvodu, že nárok na náhradu škody voči štátu môže byť úspešne uplatnený iba vtedy, ak nemôže poškodený dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky voči dlžníkovi, ktorý je mu povinný plniť. Žalobca si svoj nárok uplatnil aj v konkurznom konaní vedenom voči Družstvu, ktorého bol členom. Pohľadávka žalobcu bola síce správcom konkurznej podstaty popretá, žalobca si však uplatnil pohľadávku incidenčnou žalobou. Súd doposiaľ o incidenčnej žalobe nerozhodol a konkurz nie je ukončený. Rovnako žalobca ako bývalý člen Družstva si nárok na náhradu škody môže uplatniť v zmysle ust. § 243a ods. 4 Obch. zák. voči členom predstavenstva Družstva alebo členom kontrolnej komisie. NBS by sa mohla dopustiť prípadného nesprávneho úradného postupu zanedbaním dohľadu len vo vzťahu k dohliadanému subjektu, ktorým je Družstvo. Žalobca však poukazoval na to, že mu vznikla škoda aj v príčinnej súvislosti so zanedbaním dohľadu zo strany NBS nad činnosťou obchodníka s cennými papiermi. Družstvo poskytovalo finančné prostriedky po tom, ako ich získalo od žalobcu, obchodníkovi s cennými papiermi na základe zmluvy o riadení portfólia. Medzi Družstvom a obchodníkom s cennými papiermi tak vznikol záväzkový vzťah, na základe ktorého boli obaja účastníci zmluvy povinní plniť si z uzavretej zmluvy. Ak Družstvo zistilo, že obchodník s cennými papiermi si svoje povinnosti neplní, bolo jeho povinnosťou domáhať sa súdnou cestou pohľadávok, na ktoré malo na základe uzavretej zmluvy nárok. Len v prípade, ak by sa Družstvo svojich pohľadávok nedomohlo voči obchodníkovi s cennými papiermi, bolo by možné teoreticky dospieť k záveru, že Družstvu vznikla škoda v súvislosti s prípadným nesprávnym úradným postupom NBS spočívajúcim v zanedbaní dohľadu nad obchodníkom s cennými papiermi. V priamej príčinnej súvislosti s prípadným preukázaným nesprávnym úradným postupom nad dohliadaným subjektom - obchodníkom s cennými papiermi - mohla vzniknúť škoda, ale na strane Družstva, a nie na strane žalobcu. Preto je prípadný nesprávny úradný postup NBS vyplývajúci z dohľadu nad obchodníkom s cennými papiermi právne irelevantný. Žalobcovi totiž nevznikla škoda v priamej príčinnej súvislosti s prípadným nesprávnym úradným postupom NBS spočívajúcim v zanedbaní dohľadu nad obchodníkom s cennými papiermi. Žalovaná v konaní preukázala, že NBS dohľad nad dohliadaným subjektom - Družstvom nezanedbala. Družstvo bolo dohliadaným subjektom len v obmedzenom rozsahu (dohľad nad plnením povinnosti vyhlasovateľa verejnej ponuky majetkových hodnôt) v súlade s ust. § 125 až 128 zák. č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch. Preto pôvodne Úrad pre finančný trh schválil Družstvu prospekt investície, pričom posudzoval len jeho úplnosť. Za pravdivosť údajov v prospekte investície zodpovedali príslušné orgány Družstva. Žalovaná tiež preukázala, že nebolo v právomoci NBS schvaľovať zmluvu o riadení portfólia. NBS teda nemohla vykonávať dohľad nad celkovou činnosťou Družstva, pretože v takom prípade by došlo k prekročeniu jej kompetencií. Súd prvého stupňa poukázal na to, že štát nemôže priamo zasahovať do vlastnej činnosti Družstva a jeho majetkovoprávných vzťahov, v ktorých má Družstvo autonómne postavenie. Vnútorne vzťahy Družstva sa spravovali v danom čase stanovami a ustanoveniami Obchodného zákonníka. Žalobca ako člen Družstva neinvestoval predmetné peňažné prostriedky do subjektu, na činnosť ktorého nemal žiaden vplyv, ale práve naopak, členská schôdza je najvyšším orgánom Družstva, prostredníctvom ktorého členovia uplatňujú svoje právo riadiť záležitosti Družstva, kontrolujú činnosť Družstva a jeho orgánov v zmysle Obchodného zákonníka a stanov Družstva. V tomto smere potom nemožno zanedbať ani povinnosti samotného žalobcu, ktorý sa ako člen Družstva mal aktívne a včas zaujímať o svoje práva a ich výkon voči Družstvu a jeho orgánom a zamedziť tak znehodnoteniu, príp. nevymožiteľnosti svojich majetkových a iných práv súvisiacich s Družstvom. S poukazom na tieto závery súd prvého stupňa žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“).

Proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie žalobca a napadol ním výrok, ktorým bola zamietnutá žaloba o náhradu škody. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmenil tak, že žalobe vyhovie, alebo aby ho v tejto časti zrušil a vec v tomto rozsahu vrátil súdu prvého stupňa na

ďalšie konanie.

Okresný súd Bratislava I uznesením z 29. mája 2014 č. k. 21 C (25 C) 23/2012-236 uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie v sume 20 €.

Voči tomuto uzneseniu súdu prvého stupňa podal žalobca odvolanie. Navrhol, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a konanie o vyrubení súdneho poplatku zastavil.

Krajský súd v Bratislave na odvolania žalobcu rozsudkom z 30. apríla 2015 sp. zn. 9 Co 443/2014, 9 Co 444/2014 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti a uznesenie súdu prvého stupňa z 29. mája 2014 č. k. 21 C (25 C) 23/2012-236 potvrdil. Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení uviedol, že sa stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, že v konaní nebol preukázaný nesprávny úradný postup zo strany Národnej banky Slovenska pri vykonávaní dohľadu nad činnosťou Družstva. V tomto ohľade odvolací súd poukázal na podrobné odôvodnenie napadnutého rozsudku. Nie je sporné, že NBS bola povinná vykonávať dohľad nad činnosťou Družstva ako vyhlasovateľa verejnej ponuky majetkových hodnôt, v konaní však bol sporný rozsah tohto dohľadu. Povinnosť aktualizovať prospekt investície v zmysle § 125c ods. 1 v spojení s § 127 ods. 4 zák. č. 566/2001 Z.z. bola vyhlasovateľovi verejnej ponuky majetkových hodnôt stanovená až od 1. januára 2009 na základe novelizovaného ust. § 127 ods. 4 zák. č. 566/2001 Z.z. (novela zák. č. 566/2001 Z.z. vykonaná zákonom č. 558/2008 Z.z.). Až od účinnosti novelizovaného ust. § 129 ods. 3 zák. č. 566/2001 Z.z. (novela zákona č. 566/2001 Z.z. vykonaná zákonom č. 129/2010 Z.z.), teda až od 1. júna 2010 boli povinnosti vyhlasovateľa verejnej ponuky majetkových hodnôt rozšírené tak, že Družstvo ako vyhlasovateľ verejnej ponuky majetkových hodnôt malo zákonom uloženú povinnosť dodržiavať schválený prospekt investície. Odvolací súd sa nestotožnil ani s námietkou žalobcu o povinnosti žalovanej v oblasti skúmania rizikovosti portfólia Družstva, keďže zákon č. 566/2001 Z.z. neukladal vyhlasovateľovi verejnej ponuky majetkových hodnôt v tomto smere žiadne povinnosti, a preto ani žalovanej z neho nevyplyvala povinnosť, ktorá by jej ako povinnému subjektu takúto povinnosť ukladala. Je nepochybné, že ak má byť štát skutočne považovaný za materiálny právny štát, musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým priamo zasiahli do základných práv subjektu, avšak na druhej strane nemožno prehliadnuť, že štát je povinný striktné dodržiavať právo v jeho ideálnej (škodu nepôsobiacej) interpretácii vo svetle presne zákonom stanovených povinností žalovanej. Štát by sa nemohol zbaviť zodpovednosti za postup žalovanej iba v prípade, ak by sa jej postup ukázal mylným, zasahujúcim do základných práv žalobcu, ktorý však nemôže vychádzať z toho, ako takýto postup žalobca vyhodnotil, ale musí vychádzať výlučne z toho, že nemožno prisúdiť žalovanej pri aplikácii zákonov viac povinností ako tých, ktoré jej konkrétnym spôsobom vyplývajú zo zákona, čo je proporcionálne s tým, že nemožno poskytovať ochranu štátnemu orgánu, ktorý si prisvojil pri aplikácii zákona viac práv. Odvolací súd považoval za dôležité zdôrazniť, že žalobca sa nemôže v konaní domáhať náhrady škody titulom nesprávneho úradného postupu, ktorý má spočívať v takom pochybení v postupe žalovanej, ktoré sa týka hmotnoprávneho posúdenia veci; takéto hmotnoprávne pochybenia sa môžu priamo odraziť len v obsahu rozhodnutí žalovanej, keďže nie je možné za nesprávny úradný postup považovať to, keď výklad zákona, právne posúdenie veci či aplikácia zákona na daný skutkový stav zo strany štátneho orgánu sú odlišné od tých, aké očakáva ten účastník, koho práv či právom chránených záujmov sa má rozhodnutie dotýkať. Odvolací súd sa preto v celom rozsahu stotožnil so správnym právnym záverom súdu prvého stupňa, že žalovaná svojím postupom neporušila svoje povinnosti, keďže pri výkone verejnej moci postupovala v rozsahu svojich kompetencií daných jej zákonom, nedopustila sa pri svojom rozhodovaní žiadneho excesu a ani nepostupovala spôsobom nezlučiteľným s ochranou základných práv a ľudských slobôd, a preto jej postup nie je možné kvalifikovať ako nesprávny podľa zák. č. 514/2003 Z.z. V súvislosti s vyhlásením konkurzu na majetok Družstva ako úpadcu, odvolací súd uviedol, že nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom voči žalovanej môže byť v občianskom súdnom konaní uplatnený až vtedy, ak žalobca nemohol dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky v konkurznom konaní. Odvolací súd mal za to, že žalobca si pohľadávku, ktorá je predmetom tohto sporu, uplatnil v konkurznom konaní; škoda mu preto ešte nevznikla a preto nemôže byť ani daná zodpovednosť štátu za túto škodu. Nárok na náhradu škody od štátu by mohol žalobca úspešne uplatniť iba vtedy, ak by preukázal, že sa bezúspešne domáhal jej vydania v konkurznom konaní, pretože existencia pohľadávky uplatnená v konkurznom konaní

vyučuje vznik škody ako majetkovej ujmy a tým aj konkurenciu právnej úpravy zodpovednosti za škodu s právnou úpravou konkurzu. Konštatoval, že v prejednávanej veci nie je daný ani ďalší predpoklad zodpovednosti štátu za škodu, a to existencia samotnej škody. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. Ďalej sa odvolací súd zaoberal odvolaním žalobcu proti uzneseniu súdu prvého stupňa z 29. mája 2014 č. k. 21 C (25 C) 23/2012-236. Odvolací súd preskúmal napadnuté uznesenie a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné. V posudzovanej veci bolo odvolacie konanie začaté po 1. 10. 2012, a preto žalobcovi vznikla povinnosť zaplatiť poplatok za podané odvolanie podľa zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) v znení účinnom v čase podania odvolania. Súd prvého stupňa napadnutým uznesením rozhodol vecne a právne správne, keď odvolateľovi (žalobcovi) vyrubil súdny poplatok za podané odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa z 26. marca 2014 č. k. 21 C (25 C) 23/2012-215. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods.1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu do oboch výrokov podal dovolanie žalobca, ktorého prípustnosť odôvodňoval ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p. a dôvodnosť ustanovením § 241 ods. 2 písm. a/, b/, c/ O.s.p. Namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu (rovnako rozhodnutie prvostupňového súdu) je vecne aj právne nesprávne a konanie (prvostupňové aj odvolacie) je postihnuté inou vadou (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (R 111/1998). Podľa jeho názoru odvolací súd pristúpil k rozhodnutiu o odvolaní žalobcu svojvoľne, arbitrárne a formalisticky. Nepripustným spôsobom pracoval s doterajšou judikatúrou, keď judikatúru, ktorú považoval za vhodnú, citoval, ale ostatnú a rovnako dôležitú zamlčal, resp. ani nespomenul. Skutočnosť, že bez vysvetlenia opomenul pre účastníka konania priaznivú judikatúru, sama o sebe významne oslabuje presvedčivosť písomného vyhotovenia jeho rozsudku, taktiež ide o jav, ktorý oslabuje predvídateľnosť súdneho rozhodnutia a preto ju v rozhodovacej praxi krajského súdu nemožno tolerovať. Rozhodnutie odvolacieho súdu nevychádza z objektívneho a komplexného posúdenia rozhodujúcich skutočností a je založené na nesprávnych skutkových a právnych zisteniach, ktoré vychádzajú z vykonaného dokazovania prvostupňovým súdom, ktoré je neúplné. Rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný, v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý súdny proces, a teda k odňatiu možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. To platí aj pre pochybenie spočívajúce v nedoručení vyjadrenia žalovanej k odvolaniu žalobcu (viď rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 13. januára 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike). Dovolanie je preto prípustné a dôvodné. Tým, že súd prvého stupňa, ako aj odvolací súd vec nesprávne právne posúdili, umožnili, aby v budúcnosti dochádzalo k porušeniu zákona na úkor občanov, ktorí ako vhodné a zákonom chránené zhodnotenie finančných prostriedkov zvolia ich investovanie v rámci subjektov dohliadaných žalovanou. Odvolací súd a aj súd prvého stupňa pri svojom rozhodovaní nezohľadnili resp. nevyhodnotili správne žalobcom navrhnuté dôkazy, a to správu správcu konkurznej podstaty úpadcu - Družstva o stave konkurzu a jeho výpoveď v konaní sp. zn. 7 C 206/2011, z ktorých jednoznačne vyplýva, že aktuálny stav konkurzu je taký, že objektívne vylučuje možnosť žalobcu ako veriteľa uspokojiť sa z konkurzu sp. zn. 3 K 95/2010.

Vo vzťahu k uzneseniu z 29. mája 2014 č. k. 21 C (25 C) 23/2012-236, ktorým okresný súd uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie vo výške 20 € v zmysle položky 7a Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona o súdnych poplatkoch dovolateľ uviedol, že rozhodnutie prvostupňového súdu a tiež rozhodnutie odvolacieho súdu sú vecne a aj právne nesprávne. Poukázal na to, že konanie vo veci náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom, ktoré začalo do 30. septembra 2012 je podľa § 4 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch oslobodené aj v odvolacom konaní. Z uvedeného potom vyplýva, že žalobcovi v týchto veciach podaním odvolania po 1. októbri 2012 poplatková povinnosť z odvolania nevzniká. Vecné oslobodenie tohto konania od poplatkovej povinnosti sa s poukazom na § 18ca v spojení s § 4 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch vzťahuje na celé konanie, teda aj na podanie odvolania.

Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedla, že má za to, že rozhodnutie odvolacieho

súdu je vecne správne a nie sú dané dôvody dovolania, pre ktoré by bolo potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť. Z uvedeného dôvodu navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol alebo zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné čiastočne zrušiť.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom, ktorým 1. potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti; 2. potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa z 29. mája 2014 č. k. 21 C (25 C) 23/2012-236.

Dovolací súd sa v prvom rade zaoberal dovolaním žalobcu smerujúcim proti prvému výroku rozsudku odvolacieho súdu, t. j. výroku, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. dovolanie je prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Podľa § 238 ods. 2 O.s.p. dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci.

Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti časti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, pričom prípustnosť dovolania nevyslovil a nešlo ani o prípad, že by sa odvolací súd v tejto veci odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu, pretože vo veci ešte nerozhodoval a nejde ani o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Keďže dovolaním napadnutú časť rozsudku odvolacieho súdu nemožno podriať pod žiadny dôvod prípustnosti dovolania v zmysle § 238 O.s.p., je zrejmé, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v predmetnej veci a predmetnej časti podľa tohto ustanovenia nie je prípustné.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť na prípadnú procesnú vadu uvedenú v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), sa Najvyšší súd Slovenskej republiky neobmedzil iba na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti časti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či podané dovolanie v uvedenej časti nie je prípustné aj podľa § 237 ods. 1 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku či uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia účastníkovi možnosti konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Dovolateľ v dovolaní voči potvrdzujúcej časti rozsudku odvolacieho súdu namieta, že v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

O vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. ide vtedy, keď sa účastníkovi odníme možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu priznáva Občiansky súdny poriadok.

Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadřila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia.

V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru.

Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že k odvolaniu žalobcu (č.l. 228 spisu) sa písomne vyjadřila žalovaná (č. l. 241 spisu), žalobca (dovolateľ) ale nemal možnosť dozvedieť sa o tomto vyjadrení a prípadne sa k nemu aj vyjadřiť, lebo súd mu toto vyjadrenie žalovanej nedoručil. Opomenutím doručenia tohto vyjadrenia žalobcovi došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v súlade s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tým k odňatiu mu možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Z uvedeného dôvodu Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým dovolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil, a v nadväzujúcom výroku o trovách odvolacieho konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

K časti dovolania, ktorou je napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok za odvolanie je potrebné uviesť, že táto časť dovolania smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je síce súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, má ale charakter uznesenia a tento charakter nestráca i keď rozhodnutie o uložení poplatkovej povinnosti s meritorným rozhodnutím vo veci súvisí (§ 167 ods. 1 O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas žalobkyňa zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je prípustné, ak a/ dovolací súd zmenil uznesenie súdu

prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdneho dvoru Európskych spoločenstiev (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska; dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (§ 239 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o priznaní (nepriznaní) účinkov cudziemu rozhodnutiu na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 O.s.p.).

Uznesenie odvolacieho súdu, ktoré napadol žalobca dovolaním, nemá znaky rozhodnutia, proti ktorému je dovolanie prípustné. Jeho prípustnosť preto z ustanovení § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nevyplyva.

Vzhľadom na vyššie uvedené by prípustnosť dovolania žalobcu zakladalo, ak by v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo

vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalobca procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. netvrdil a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplyva.

K tejto problematike považuje odvolací súd za potrebné poznamenať, že o odňatie možnosti pred súdom konať ide v prípade procesne nesprávneho postupu súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných oprávnení. Judikatúra najvyššieho súdu dospela k záveru, že o odňatie možnosti pred súdom konať ide tiež vtedy, ak súd zastaví konanie z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku, i keď pre taký postup neboli dané procesné predpoklady (viď R 50/1997). O tento prípad ale v preskúmvanej veci nejde - v danom prípade nebolo konanie zastavené. Napadnutým uznesením bolo potvrdené uznesenie o vyrubení súdneho poplatku. Samotným vyrubením súdneho poplatku sa však účastníkovi neodníma žiadne procesné oprávnenie a nedochádza k odňatiu jeho možnosti pred súdom konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

V tejto súvislosti poukazuje Najvyšší súd Slovenskej republiky na stanovisko jeho občianskoprávneho kolégia zo dňa 3. decembra 2015 (publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 1/2016), ktorého právna veta znie „Ak bolo odvolanie (dovolanie) podané po 30. septembri 2012, vzťahuje sa na poplatkovú povinnosť v odvolacom (dovolacom) konaní právna úprava účinná od 1. októbra 2012, i keď konanie vo veci samej na súde prvého stupňa začalo pred 30. septembrom 2012“.

Pokiaľ žalobca tvrdí, že so zreteľom na ním opisované okolnosti mu bol vyrubený súdny poplatok v situácii, v ktorej mu nemal byť vyrubený, a konkretizuje, že súdy postupovali podľa Položky č. 7a Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorej postupovať nemohli a pri tom nezohľadnili, že predmetné konanie je aj po 1. októbri 2012 vecne oslobodené od súdnych poplatkov, z rozhodujúceho - obsahového - hľadiska namietajú, že napadnuté rozhodnutia súdov nižších stupňov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011 a 7 Cdo 26/2010). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 239 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania.

Vzhľadom na to, že v konaní o dovolaní žalobcu proti uzneseniu o súdnom poplatku za odvolanie sa nepotvrdila existencia procesnej vady konania tvrdenej žalobcom, nevyšli najavo ani iné vady uvedené v § 237 ods. 1 O.s.p. a prípustnosť podaného dovolania nevyplýva z ustanovenia § 239 O.s.p., najvyšší súd odmietol jeho procesne neprípustné dovolanie podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobcu voči výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa z 29. mája 2014 č. k. 21 C (25 C) 23/2012-236 nevyplýva z § 239 ani z § 237 ods. 1 O.s.p. Dovolanie v tejto (prevyšujúcej) časti preto odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.